

Otázky

- O víkendu jsem koupil nový parfém.
  - Pro vás? – Pro mě.
  - Jaký parfém? – čerstvý (fresh)
    - Nejsem **expert na parfémy**.
    - V ČR: parfémy = pro ženy.
    - Pro muže:
      - Kolínská
      - Voda po holení
      - Antiperspirant
- Mám O-R-L (ušní, nosní, krční) blok ráno.
  - Nemám ráda ORL: je moc ošklivý.
  - Proč je ošklivý?
  - Odporný...
    - Hlen
- Řízek z prsa: to je lepší. Máte ráda bílé maso?
  - Bílé maso: kuřecí prsa, krůta
  - Hnědé maso: stehna
  - Červené maso: hovězí, vepřové, zvěřina
  - Ryba: je ryba; losos je růžový
- Musíte trénovat 😊 Zima přichází. (winter is coming)
  - Tento rok bude slabá zima...
  - To není normální podzim: 1,5–2 měsíce pozdě
- Otužování: to je moc populární v ČR.
  - Tuhý: tough
  - Mám chudokrevnost...
  - **Nepotřebuje** teplou vodu doma, nepotřebujete topit (heating), nepotřebujete moc oblečení (svetr, bunda)
  - **Jste zdravý:**
    - Moje manželka má ráda teplo: ale já ne a naše děti taky ne...
      - Doma máme 18 °
      - Moje dcera má 3 roky a chodí doma v kalhotkách.
      - Moje dcera ještě nebyla nemocná...
        - Měla dvakrát rýmu...
        - Chodí do školky první rok a tam chodí max. 20 dětí, ale obvykle 10 (jsou nemocní) a teď tam chodí 5 dětí...
- Rozhodčí byl špatný.
  - Proč? Peníze? Ne peníze, jenom idiot?
  - Korupce...
  - Sparta Praha: každý třetí zápas (game) penalta v 90+ minutě (90 + 10)
  - Zlín: XXX – 6:9
- Luxujete? < luxovat
- Googlovat, internetovat...

Week 9: **ABY** – clauses (clauses with the conjunction aby)

(CLASS BOOK P. 157)

abych

abys

aby

aby

abychom

abyste

aby

PAST FORM

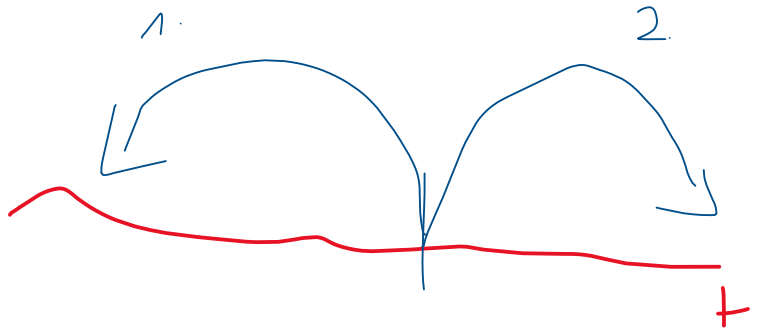
L
L A
L I

Proč studujete medicínu?

1. Protože to chce můj tatínek.
2. Abych byl doktor.

Co ti řekl doktor?

- Řekl mi: „Musíš přestat kouřit.“
- Řekl mi, **abych** přestal kouřit. He told ME to stop smoking (I should stop)
- Řekl mi, **abys** přestal kouřit. He told me that YOU should stop smoking...

„Aby-věty“ (věty se spojkou aby) • “Aby-clauses” (clauses with the conjunction aby)

Notice the phrases highlighted in bold in exercise 3 on p. 156. There we can read e.g.:

Chceme, **aby** naše děti **byly** dobře vychované a **aby** se jim nic **nestalo**.
 Proto **bychom** my dospělí měli dětem pomáhat, **aby** samy **poznávaly** svět.
 Ale Hanička nerozumí, proč jí maminka říká, **aby** **neseděla** na podlaze.
 Ale proč nechce tatínek, **aby** tam Tomášek **chodil**?
Abyste lépe pochopili situaci, představte si...

As you can see in the examples, we form „aby-clauses” using the word **aby** and the verb form known as the “I-forms” (e.g. **byly**, **poznávaly**, **porozuměli**), which you already know from the past tense or the conditional. Here is the conjugation of **aby**:

(já)	abych	+ the I-form of the verb
(ty)	abys	
(on, ona, to)	aby	
(my)	abychom	
(vy)	abyste	
(oni)	aby	

In everyday spoken Czech the form **abysme** is usually used in the 1st person plural instead of **abychom**.

There are two types of “aby-clauses”:

1) **Clauses of object**, e.g.: Chceme, **aby** naše děti **byly** dobře vychované. These clauses are used after the following sentences expressing recommendations, advice, wishes, requests, appeals, commands or warnings:

chtít to want
 říkat/řít to say
 doporučovat/doporučit to recommend

prosit/poprosit to ask
 radit/poradit to advise
 žádat/požádat to ask, to apply

2) **Clauses of purpose**, e.g.: Proto **bychom** dětem my dospělí měli pomáhat, **aby** samy **poznávaly** svět. These clauses answer the question: **Why? For what purpose?**

- 1) **The first type – clauses of object, these clauses answer the question CO? (= What) and are used after the following sentences expressing recommendations, advice, wishes, requests, commands or warnings:**

chtít, říkat/řít, doporučovat/doporučit, prosit/poprosit, radit/poradit, žádat/požádat and some others.

- Chci, **ABYCH** dokončil studium včas. = JÁ (= I want **me** to finish **my** studies on time.)
- Chci, **ABYS** dokončí studium včas. = TY (= I want **you** to finish **your** studies on time.)
- Chci, **ABY** Petr dokončí studium včas. = ON (= I want **Peter** to finish **his** studies on time.)
- Chci, **ABY** naše dcera dokončila studium včas. = ONA (= I want **our daughter** to finish **her** studies on time.)
- Chci, **ABYCHOM** dokončíli studium včas. = MY (=I want **us** to finish **our** studies on time.)
- Chci, **ABYSTE** dokončili studium včas. = VY (=I want **you** to finish **your** studies on time.)
- Chci, **ABY** dokončili studium včas. = ONI (=I want **them** to finish **their** studies on time.)

More examples:

- Řeknu kamarádovi/mu, **ABY (on)** přišel zítra.
- Řeknu kamarádce/jí, **ABY (ona)** přišla zítra.
- Řeknu kamarádce a kamarádovi/jim, **ABY (oni)** přišli zítra.
- Profesor mí (=já) řekl, **ABYCH** přišel zítra.
- Řekli jsme ti (= ty), **ABYS** nikam nechodil/a zůstal doma.
- Doktorka nám (=my) řekla, **ABYCHOM** přišli zítra.
- Řekla jsem vám (= vy), **ABYSTE** nikam nechodili.

- 2) **The second type – clauses of purpose, these clauses answer the question PROČ? (= Why? For what purpose?)**

- Učím se česky, **abych** mohl mluvit s pacienty. (= Učím se česky, protože chci/musím mluvit s pacienty)
- Irena drží dietu, **aby** zhubla. (= Irena drží dietu, protože chce/musí zhubnout.)
- Cestujeme, **abychom** viděli jiné země. (= Cestujeme, protože chceme vidět jiné země).
- Proč jíš každý den zeleninu a ryby? – **Abych** byl zdravý.

► 6. Procvičujte objektové „aby-věty“. Pamatujete si, co říká Petr Evě a Eva Petrovi v dialogu na straně 153? Doplňte věty podle modelu. Pozor na druhou pozici!

Například: Dej na sebe pozor! – Petr říká Evě, aby na sebe dala pozor.

1. Nečti večer dlouho! – Petr říká Evě, _____
2. Jdi brzy spát! – Petr říká Evě, _____
3. Zavolej mi! – Petr říká Evě, _____
4. Neboj se! – Eva říká Petrovi, _____
5. Nedělej si starosti! – Eva říká Petrovi, _____
6. Užij si to! – Eva říká Petrovi, _____
7. Měj se hezky! – Eva říká Petrovi, _____
8. Pozdravuj kolegy! – Eva říká Petrovi, _____

PAST

1. Aby nečetla (Eva)
2. Aby šla...
3. Aby zavolala mu
4. Aby se nebál (Petr)
5. Aby si nedělal
6. Aby si to užil
7. Aby se měl hezky...
8. Aby pozdravoval...

► 7. Procvičujte objektové „aby-věty“ s dalšími slovesy podle modelu.

Například: doktor mi doporučuje – nekouřit – Doktor mi doporučuje, abych nekouřil/a.

1. sestra mě prosí – vzít její dceru na dovolenou .....
2. číšník mi doporučuje – dát si dražší víno .....
3. maminka mi říká – moc neutrácet .....
4. doktorka mi radí – brát nový lék .....
5. babička mě prosí – zítra přijít .....
6. kolega mě žádá – nemluvit tak hlasitě .....
7. učitelka mi říká – psát domácí úkoly .....
8. ředitel chce – přijít v sobotu do práce .....

ABY (CH) + PAST

1. Abych vzal
2. Abych si dal...
3. Abych **neutrácel** moc... utrácet/utrátit: to spend money /to kill an animal
  - a. Zabíjet/zabít: to kill
  - b. Zemřít: to die (for people) / pojit (to die for animals)
4. Abych bral...
5. Abych přišel...
6. Abych nemluvil...
  - a. Abyste nemluvili
7. Abych psal domácí úkoly (home tasks = HW)
8. Ředitel chce,
  - a. Abych přišel (me to come)

- b. Abys přišel (you to come)
  - c. Aby přišel (him to come)
- 9.

8. Procvičujte účelové „aby-věty“. Vysvětlete dětem, proč to musí dělat.

Například: nosit brýle – dobře vidět – Musíš nosit brýle, abys dobře viděl/a.

1. jíst ovoce a zeleninu – být zdravý/á .....
2. chodit večer na procházku – dobře spát .....
3. sportovat – nebýt tlustý/á .....
4. učit se česky – rozumět, mluvit a psát .....
5. cestovat – poznat jiné země .....

1. Musíš jíst...
  - a. Abys byl zdravý; abys měl železo (iron), abys měl vitamíny
2. ... chodit na procházku,
  - a. Abys dobře spal. Abys byl zdravý. Abys nebyl tlustý.
3. Musíš sportovat.
  - a. Abys nebyl tlustý. Abys byl zdravý. Abys zhubnul.
4. Musíš se učit česky
  - a. Abys mluvil a psal česky. Abys mluvil s pacienty...
  - b. Protože musím.
5. Musíš cestovat
  - a. Abys poznal jiné země.
  - b. Abys viděl rodinu.
  - c. Abys viděl nové města.

Musíte jíst, abyste neměla hlad / abyste dlouho žila.

Zkoušeli jste nejíst? **3 dny**... Já taky.

Mám okno: nepamatuju si...

Všechno je v hlavě.

Musíš přestat pít... **PROČ?** Co je život bez pití? Pití není alkoholismus, pití je kultura... Můj dědeček pil, jeho dědeček pil, jeho dědeček pil. Babičky taky. Proč ne já?

92 % 18–24 let jsou **ateisti**... sekulární země. Fakt.

Bůh? God?

Ježíš... pane bože...

ABY

Ježíšek:

Week 8: TM9: **Vyšetření pacienta**

1 Complete the sentences with one word. Choose from the box, use it in the correct form. Each verb should be used once.

určit (stanovit): to make/to determine, došlápnout (put weight on someone's foot), poslat, propustit, lehnout si, objednat, podívat, píchnout, očkovat, poslechnout, přijmout, udělat, prohmatat, doporučit, změřit, napsat (vystavit), nařídít

1. **Včera** pana Horáka **PROPUSTILI z nemocnice**. (*oni*)
2. Paní Janáčkovou **PŘIJMULI / PŘIJALI do nemocnice** (*oni*), protože jí lékař **DOPORUČIL / NAŘÍDIL** hospitalizaci.
3. (*pacient říká*) **Potřebuju OČKOVAT** proti tyfu, protože pojedu na dovolenou do Afriky.
4. (*pacient říká*) Sestro, **můžete** mě prosím **OBJEDNAT** k paní doktorce na příští týden? Mám čas každé dopoledne.
Objednat: to make an appointment
Objednat něco (jídlo, pití, boty...): to order; Vaše objednávka je na cestě
5. (*lékař říká*) Paní Coufalová, **musím** vás **DOPORUČIT / POSLAT** na ultrazvukové vyšetření štítné žlázy.
6. (*lékař říká*) Sestro, můžete **ZMĚŘIT** paní Coufalové **tlak** a **UDĚLAT** jí **odběry**. A také jí musíme **PÍCHNOUT** injekci proti bolesti.
Udělat odběry: vzít krev, vzít vzorek moči
Brát/vzít < odebrat < odběr
odběry
7. (*lékař říká*) Pane Vlasáku, nemůžu **URČIT diagnózu** bez výpočetní tomografie (CT).
8. (*lékař říká*) Paní Janouchová, nemůžete chodit do práce, já vám **NAPÍŠU neschopenku**.
9. (*lékař říká*) Paní Jiránková, nejdříve se vám **PODÍVÁM** do krku a potom si **POSLECHNU** srdce.
10. (*pacient říká*) Paní doktorko, **noha** mě hrozně bolí, vůbec na ni nemůžu **DOŠLÁPNOUT**.
11. (*lékař říká*) **LEHNĚTE** si na lehátko, já vám **PROHMATÁM** břicho.
12. (*pacient říká*) Paní doktorko, pořád mě bolí hlava a v noci nespím, můžete mě **POSLAT** k nějakému specialistovi?

2 Je to pravda, nebo to není pravda?

1. Vrchní sestra je každá sestra v nemocnici.
  - a. **Ne.** Jenom jedna sestra je vrchní.
  - b. **Vrchní sestra Z FILMU?**
    - i. Přelet nad kukaččím hnízdem: to je z psychiatrie
2. Když máte klid na lůžku, nemůžete chodit do práce.
  - a. pravda
3. Když máte neschopenku, **musíte** chodit do práce.
  - a. NENÍ PRAVDA
4. Když nemůžete došlápnout na nohu, **můžete** chodit o berlích.
  - a. PRAVDA
5. Když vám lékař prohmatává břicho, **musíte** stát s rukama nad hlavou.
  - a. NENÍ PRAVDA
6. Když lékař propustí pacienta z nemocnice, pacient musí zůstat na pokoji.
  - a. NENÍ PRAVDA
7. Když je pacient přijat do nemocnice, musí zůstat v nemocnici.
  - a. PRAVDA (50 %); REVERS

3 Řekněte česky. Jaké je sloveso (verb)? Co tak vyšetřujete?

1. perkuse: POKLEP, poklepu na hlavu, na hrudník, na záda
2. Auskultace: poslechnu si srdce, plíce, břicho
3. Inspekce/aspekce: dívám se na jazyk, do uší, do očí, na kůži
4. Tapotement: udeřím na ledviny
5. Palpace: **na**hmatám puls; **pro**hmatám břicho, uzliny
  - a. Sebevyšetření: self examination: prsa, varlata
  - b. Káva s sebou: ... with self
  - c. prevence

Week 9: Homework: 1 Listen and answer the questions in full sentences. ([link](#))

(zdroj: CZKEY_online platform for Learning Medical Czech, only for internal use!)

1. Koho Roye vyšetřuje?
2. Jak je pacientce?
3. Co vyšetřuje jako první?
4. Proč poklepe pacientce na hlavu?
5. Na co je pacientka alergická?
6. Proč se musí pacientka vysvléknout do půl těla?
7. Co pacientku bolí?
8. Proč pacientku bolí klouby?

2 Listen first part of the dialogue and complete missing words.

Student: Dobrý den, paní Jeřábková. Jsem Roye Mauthner, student medicíny v 5. ročníku. Můžu vás _____ (1) a položit vám pár _____ (2)?

Pacientka: Ano, těší mě, jsem Jana Jeřábková.

Student: Jak se dnes _____ (3)?

Pacientka: Docela dobře.

Student: To rád slyším. Nejdříve vám vyšetřím hlavu a krk. Pak si _____ (4) vaše srdce a plíce. A taky se _____ (5) na horní a dolní končetiny. Kdyby vám bylo něco nepříjemné, řekněte mi to.

Pacientka: Ano. Mluvíte moc dobře česky, pane Mauthnere.

Student: Děkuju, snažím se. Ale někdy ještě všemu nerozumím. Tak, začneme. Pohodlně se posadte. Teď vám trochu _____ (6) na hlavu. Bolí to?

Pacientka: Vůbec ne.

Student: Paní Jeřábková, teď se na mne podívejte, ano tak. Máte trochu červené oči, nepálí vás? A dolní víčka máte oteklá.

Pacientka: Ano, mám alergii na pyly, letos mě to docela trápí.

Student: Můžete otevřít ústa? Výborně, můžete je zavřít. Teď _____ (7) hlavu doleva. A doprava. Můžete se trochu zaklonit? A teď _____ (8) bradu na prsa. Nebolí vás za krkem?

Pacientka: To ano, mám úplně ztuhlý krk.

Student: Teď se postavím za vás a sáhnu si na štítnou žlázu... Polkněte. _____ (9) vám ještě uzliny... Normální nález, nejsou zvětšené. Poslechnu si krční tepny..., v pořádku. Můžete si svléknout kabátek od pyžama?

Pacientka: Samozřejmě....

Student: Teď vám poklepu zezadu na hrudník... Vyšetřím vám srdce a plíce. _____ (9) s otevřenými ústy. _____ (10) dech a chvíli nedýchejte. Vydechněte. Výborně. A teď _____ (11) po mně: „Jedna, dva, tři...“.

Pacientka: Jedna, dva, tři.

Student: „Zahrada“.

Pacientka: Zahrada.

Student: Výborně. Ještě vám vyšetřím břicho. _____ (12) si na lůžko a pokrčte nohy. Paže jsou volně podél těla. Bolí to, když tady zatlačím?

Pacientka: Ne, nebolí.